

KRE-DIt 2022/2 Absztraktok

Hittudományi absztraktok

Tóth-Gyóllai Dániel: Kérdőív lelkipásztori kompetenciákról, szolgálati területekről

2022. márciusában a Magyarországi Református Egyház Zsinati Elnökségi Tanácsa online kérdőíves (kvantitatív) kutatást indított a református lelkipásztorok között. A kutatás célja volt a lelkipásztori szolgálatot meghatározó kompetenciák (az MKKR deskriptorainak megfelelően: a használt készségek, képességek, attitűdök, felelősségvállalás és autonómia, valamint ismeretek összessége), az ellátott szolgálati területek, valamint a magyarországi református lelkészképzés fejlesztését segítő szempontok gyűjtése. A 6 kérdéscsoportból összeálló kérdőívet kitöltő több, mint 300 lelkipásztor válaszainak kérdésenként való összesítéséről készített adatközlő munka célja elsősorban a későbbi értékelés alapjául szolgáló információk feltérképezése volt. E publikációban bemutatott eredmények ugyanakkor már ilyen formában is megannyi tanulsággal szolgálhatnak mind a kérdőívet kitöltő lelkészek, mind a gyülekezeti tagok, mind az egyházvezetés számára. A tanulmányban különböző jól átlátható listákat készítettünk a lelkészi kompetenciák és szolgálati területek kapcsán, melyeket a szolgálati tapasztalatuk felől közelítő lelkipásztorok véleménye alapján kivonatoltunk. E reprezentatív táblázatok és diagramok mögött álló tényleges adatokat kérésre minden érdeklődőnek szívesen hozzáférhetővé teszünk.

Kulcsszavak: kérdőív, online kutatás, kompetencia, lelkészi szolgálat, MRE, kvantitatív kutatás

Jogtudományi absztraktok

Cservák Csaba: A történeti alkotmányosság és a főispáni tisztség

A történelmi alkotmányokat íratlan alkotmányoknak is nevezik, szemben az írott alkotmányokkal, amelyek a másik fő kategóriát alkotják. Az első csoportban az alkotmány nem egyetlen dokumentum. Normái részben szokásszerűek. Ezeket a nép egyetértése emeli

alkotmányos szintre. E tekintetben a magyar alkotmány hasonlít Nagy-Britannia történelmi alkotmányához.

A történelmi alkotmány is tartalmaz erkölcsi érvelési elveket, amelyek a nép józan észhez kötődnek. Ezek a jövőbeni jogalkotás korlátjaként állnak.

A jogfolytonosság eszméje is összefonódik a Szent Korona elméletével. Más szóval a meglévő jogszabályok csak a meglévő szabályoknak megfelelően módosíthatók folyamatosan.

A korona elsősorban nem az uralkodó, hanem az államiság szimbóluma. Az alkotmányos monarchiákban az uralkodónak sokkal kisebb politikai súlya van, mint egy elnöknek egy elnöki rendszerben.

A közelmúltban a parlament visszaállította a megye kormánybiztosai számára a kormánybiztosi címet. A várnagyi tisztség – magyarul ispánnak nevezik –, a Történelmi Alkotmány szerint az egyik legfontosabb funkció volt. Történelmünk számos nagy személyisége töltötte be (pl. Hunyadi János, Rákócziék, Bercsényi Miklós, Andrássy Gyula.) Mai terminológiával élve ez a személy a központi kormányzat embere volt. A rendfenntartás végrehajtásáért felelős hivatalok vezetőjeként a király, majd – a kiegyezés után – a kormány nevezte ki.

Kulcsszavak: főispán, kormány megbízott, történelmi alkotmány, jogfolytonosság, Szent Korona

Cservák Csaba: Az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatási szerepéről

Az alkotmánybíróságok ítélkezése szolgálhat-e az igazságszolgáltatás egyik formájaként? Az igazságszolgáltatás és a bíróság fogalmát kell elemeznünk. Egyes megközelítések szerint az igazságszolgáltatás egyfajta tevékenység, amelyet a bíróságok végeznek. Ha fordítva nézzük a dolgot, akkor az igazságszolgáltatási tevékenységet végző szervek bíróságoknak tekinthetők. A fentiekből legalábbis egyértelmű, hogy a bíráskodás és az igazságszolgáltatás között „szoros egyenértékűség” áll fenn. Az Alkotmány szerint a bíróságok bírói feladatokat látnak el.

Az igazságszolgáltatás monopóliuma a megsértett jogrend helyreállítása. Van egy olyan funkció, amelyet kvázi igazságszolgáltatásnak nevezhetünk. Egyes gondolkodók a jogállamiság fogalmát saját belátásuk szerint értelmezik. A valódi alkotmányjogi panasz intézménye az Alkotmánybíróságot a bírói oldalra szorította.

András Zs. Varga komoly érveket hoz fel a panasz alkotmányjogi jellegével kapcsolatban.

A legalapvetőbb erkölcsi normák elsősorban az alkotmányos alapjogokon keresztül olvadnak be a jogba. Az alkotmánybíráskodás ezért kapcsolódik az erkölcshez.

Kulcsszavak: alkotmánybíráskodás, igazságszolgáltatás, bíróság, alkotmányjogi panasz, erkölcs

Farkas György Tamás: A német választási rendszer kisebbségekre vonatkozó rendelkezései szövetségi és tartományi szinten

A tanulmány a kisebbségekre vonatkozó speciális választójogi szabályozást vizsgálja Németország választójogában. A Bundestag választások mellett azokat a szövetségi tartományi választójogi szabályozásokat is górcső alá veszi a tanulmány, melyeknél van speciális szabályozás a kisebbségekre. A tanulmány közvetlenül a vonatkozó német joganyag alapján ismerteti a választójogi szabályokat, elemzi azokat és von le következtetéseket.

Kulcsszavak: alkotmányjog, választójog, kisebbségi jog

Juhász Imre: Fiume példátlan fejlődése és ennek jogi háttere Giovanni de Ciotta polgármestersége idején

Fiume gazdag történelmét sokféle nézőpontból vizsgálták már. Sajnos azonban a külföldi irodalomban nem igazán hangsúlyos e történelem magyar vonatkozásainak bemutatása és elismerése. Jelen írás Giovanni de Ciotta vezetése alatt álló városra fókuszál, kiemelve Ciotta politikai pályafutásának a magyar Országgyűléssel kapcsolatba hozható epizódjait és polgármestersége idejére eső városfejlesztési intézkedések legfontosabb állomásait. Ennek során jól látható, hogy a korabeli Magyarország e tárgyban született központi döntései és ezek végrehajtása szilárd törvényi alapokon álltak és a gazdasági és társadalmi élet szinte minden területére kiterjedtek.

Kulcsszavak: jogtörténet, Fiume, Magyar Királyság, magyar-horvát kiegyezés, Giovanni de Ciotta

Lajos Edina: A vallásszabadság és kereszténység európai megítéléséről, különös tekintettel a görög sajátosságokra

A vallásszabadság az egyik legfontosabb emberi jog. Mindenkinek joga van a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint azt a szabadságot, hogy vallását vagy meggyőződését egyedül vagy másokkal együtt, nyilvánosan vagy magánéletben, istentisztelet, tanítás, gyakorlás és szertartás formájában kinyilvánítsa. Senkitől sem tagadható meg az oktatáshoz való jog. Az állam az oktatással és a tanítással kapcsolatban vállalt feladatai gyakorlása során tiszteletben tartja a szülők azon jogát, hogy gyermekeik számára saját vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatást és nevelést biztosítsanak. Az [Egyezményben] meghatározott jogok és szabadságok gyakorlását nem, fajon, bőrszínen, nyelven, valláson, politikai vagy más véleményen, nemzeti vagy társadalmi származáson, nemzeti kisebbséghez tartozáson, vagyoni, születési vagy más jogálláson alapuló megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

A vallásszabadság az egyik legfontosabb emberi jog, az ortodox egyház szinte államegyház. A hitehagyást szigorúan büntetik.

Kulcsszavak: gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság, emberi jogok, oktatás, ortodox kereszténység

Lajos Edina: Jogértelmezés és erkölcs

Miért szükséges értelmezni a jogot? Főképp azért, mert eleve a szövegeket interpretálni kell, a jog pedig nyelvi egységekben manifesztálódik. Másrészt mivel a megfogalmazott jog absztrakt, a jogalkalmazás során a törvényi tényállást össze kell egyeztetni a történeti tényállással, ez pedig szintén jogértelmezést igényel. Rövid tanulmányomban célom rávilágítani, hogy miként jelenik meg az erkölcs a jogértelmezés különféle módszerei során.

Az ún. Bielefeldi-körtől eredő, Pokol Béla, majd Cservák Csaba és Tóth J. Zoltán által tovább vitt jogértelmezési módszereket alapul véve teszek kísérletet annak feltárására, hogy milyen módon vonhatóak be – amennyiben ez lehetséges – erkölcsi normák a jogértelmezésen keresztül a jogalkalmazás világába.

Kulcsszavak: jogértelmezés, jogalkalmazás, erkölcs, alapvető jogok

Mercz Mónika: Alkotmányos identitás a tagállamokban – és az EU-ban?

Amikor az alkotmányos identitás mibenlétéről folytatunk diskurzust, figyelembe kell vennünk az Európai Unió kontextusában ennek megjelenési lehetőségeit. Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 4. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy „Az Unió (...) tiszteletben tartja az alapvető állami funkciókat, köztük az állam területi integritásának biztosítását, a közrend fenntartását és a nemzeti biztonság védelmét. Így különösen a nemzeti biztonság az egyes tagállamok kizárólagos feladata marad.” Cikkemben az alkotmányos identitás mibenlétét, valamint az alapvető állami funkciók tagállamokban való megnyilvánulásait szeretném feltárni. Feltevésem, hogy ha létrejönne az EU alkotmánya, beszélhetnénk az Európai Unió alkotmányos identitásáról. Történeti módszer segítségével értelmeztem a vonatkozó joganyagot, amelyet az Európai Unióra igyekeztem rávetíteni, így megvizsgálva, hogy van-e esély az Európai Unió alkotmányos identitásának kialakulására. Bár még nincsenek konkrét válaszok, a hamarosan ismét meginduló Konvent Európa jövőjéről valószínűleg meghatározó jelentőségű változásokat hoz majd a területen, így az alkotmányos identitás immáron EU-s és tagállami szintű kutatása továbbra is releváns téma marad az alkotmányjog tudománya számára.

Kulcsszavak: alkotmányos identitás, alapvető állami funkciók, szuverenitás, állami szervek, Európai Unió

Ronga Adrienn: A halálbüntetés napjaink büntetőjogi szankciórendszerében való alkalmazása nemzetközi kitekintésben

Jelen tanulmány az élethez és emberi méltósághoz való jog vizsgálata körében a halálbüntetés jelenlegi nemzetközi megítélésével és elfogadottságával foglalkozik, mely az élethez való jog, mint leglényegesebb alapjog, valamint az állam büntetőjogi igényének, társadalomvédelmi funkciójának kollízióját eredményezi. Ez az alkotmányjogi konfliktus a világ szinte mindegyik országában lényegi és kulcsfontosságú alkotmányjogi kérdésként jelentkezett és jelentkezik a mai napig is, amit országtól és korszaktól függően sokféleképpen oldottak fel akár az élethez való jog, akár az állam büntetőjogi igényének, társadalomvédelmi funkciójának javára. Jelen tanulmány célja, hogy globális kitekintést adjon a halálbüntetés büntetőjogi szankciórendszerben betöltött szerepéről.

Kulcsszavak: emberi méltóság, élethez való jog, halálbüntetés, alkotmányjog, büntetőjog

Schmidt László: A hatályos magyar civilisztikai és kánonjogi jogszabályok összehasonlítása, az új Egyháztörvény és az ehhez kapcsolódó egyes alkotmánybírósági és EJEK döntések bemutatása

Államalapító Szent István királyunk több, mint 1000 évvel ezelőtt bevezette Magyarországot a keresztény Európába. Szent István országa a kereszténységre épült, a római katolikus keresztény vallás sokáig kizárólagos volt az országban. Mindez elképzelhetetlen lenne a jelen világában, ahol a vallásszabadság és a szekularizáció alapvetés. Ezzel együtt a mai napig nagyon fontos társadalmi kohéziós ereje van a vallásnak, és a (katolikus) egyház is számos oktatási, kulturális, szociális feladatot lát el, együttműködve az állammal. A világi és egyházi jog így együtt is és egymás mellett is szükséges, hogy érvényesüljön. Tanulmányomban bemutatom és összehasonlítom a kánonjogi és a magyar (polgári jogi) jogszabályokat hatályuk, megalkotásuk, valamint a cselekvőképességre, jogi személyekre, és a jognyilatkozatokra vonatkozóan. A fentieken túl a katolikus egyházra vonatkozó magyar szabályozást is áttekintem a rendszerváltozástól kezdődően a legújabb szabályozásig, az ehhez kapcsolódó Alkotmánybírósági és Emberi Jogi Bírósági döntésekkel együtt.

Kulcsszavak: vallásszabadság, szekularizáció, katolikus egyház, kánonjog, polgári jog

Történelemtudományi absztraktok

Balogh Atilla: Harc a lángok ellen – A Keresztes-Fischer Ferenc vezette Belügyminisztérium tűzrendészeti politikája (1931–1935)

A téma a mai napig számos fehér foltot tartalmazott a történelemtudomány területén. A célkitűzés az volt, hogy új tudományos eredmények szülessenek, amelyek által jobban megérthető legyen, hogy e szakpolitikai terület hogyan működött ezekben az években. A források (levéltári források, jogforrások, korabeli szakcikkek stb.) tükrében elmondható, hogy a szakterület problémáinak egy részét megoldotta a belügyi tárca. A megoldatlan problémák leginkább a pénz- és időhiány, valamint a belügyi tárca túlterheltsége következtében voltak jelen. A tűzoltóképzés érte el az egyik legnagyobb eredményt. A tűzoltóságok és egyéb hatóságok, közegek közötti hatásköri problémák megoldása kapcsán is jelentős előrelépés történt.

Kulcsszavak: tűzoltóság, tűzoltók, Belügyminisztérium, nagy gazdasági világválság, Keresztes-Fischer Ferenc

Bödő Krisztián: „Róna határja tágas és igen termékeny” – Besnyő, az ercsi uradalom egyik pusztája

A 18. század végétől az ercsi uradalomban gazdálkodó Lilien báró a racionális elvek alapján fejlesztette a gazdaságot. Az uradalom része volt Besnyő pusztája is. Hogyan alakult ennek a pusztának a története? Hogyan alakult át a funkciója az évszázadok során? Amíg a 18. század elején a pusztát csupán arra használták, hogy juhokat legeltessenek rajta meglehetősen kevés bérleti díjért, addig a 18. század második felében már tervszerűbb gazdálkodást és növénytermesztést is folytattak a bérlők. A 19. században Lilien báró, az akkor már két részre szakadt pusztát elgondolásai szerint integrálta az uradalomba, a földeken intenzív növénytermesztés kezdődött, a külső részeken értékesíthető gabonanövényeket termesztettek, a belső részeken takarmánynövényeket. A pusztán megjelentek az alkalmazottak is, akiknek feladataik közé tartozott a földek és a begyűjtött termény őrzése.

Kulcsszavak: mezőgazdaság, mezőgazdasági reform, földművelés, állattenyésztés, majorság

Juhász Eszter: Oslay József Oswald OFM, az Egri Norma és a Ferences Szegénygondozó Nővérek (Congregatio Sororum Pauperibus Succurrentium) rendjének alapítása

A két háború közötti Magyarországon az első világháborús vereség, az Őszirozás forradalom és a Tanácsköztársaság, Trianon, a területi, népességi, gazdasági veszteségek alapvető társadalmi és gazdasági változásokat eredményeztek. Talán éppen ennek köszönhető, hogy a korszakban meglehetősen pezsgett a szociális gondolkodás/gondoskodás ügye. E pezsgő légkörben született meg a szociálpolitika, és ekkortól vállalt aktív szerepet az állam az eddig leginkább az egyházak és a civil társadalom által működtetett szegénygondozásban, nemcsak Magyarországon, de egész Európában. Az Egri Norma a társadalom, az állam és az egyház közös működésének/koordinációjának eredménye. Oslay Oswald OFM, az Egri Norma alapítója úgy gondolta, a Norma működéséhez szükséges egy szerzetesi közösség életre hívása, ez lett a Ferences Szegénygondozó Nővérek közössége. Jelen dolgozat az Egri Norma létrejöttének mozgatórugóira, gyökereire és működésére fókuszál, valamint bemutatja annak a szerzetesi közösségnek az alapítását, amelynek szerzetesnői egész életüket a szegények szolgálatának szentelték.

Kulcsszavak: szociálpolitika, szegénygondozás, Magyar Katolikus Egyház, Egri Norma,

Keller-Deák Kristóf: A rejtett katonai attasék Csehszlovákiában 1920–1928 között

Magyarország, a trianoni békeszerződés korlátozásai miatt nem küldhetett hivatalosan katonai attasékat más országokba. Ezalatt az idő alatt a katonai attasék diplomácia rangot kapva, rejtve végezték főként hírszerzői tevékenységüket. Csehszlovákia esetében 1928-ig három magyar rejtett katonai attasé teljesített szolgálatot. Hírszerzői tevékenységük, bár nem mindig maradt rejtve a csehszlovák kémelhárítás előtt, igyekezett a kapott feladat szerint, az adott ország haderejéről, hadiiparáról, katonai vonatkozású híreiről minden információt megszerezni.

Kulcsszavak: katonai attasé, Csehszlovákia, hírszerzés, kémelhárítás

Kovács Veronika Luca: „Európe” szívének felülvizsgálata biztonságpolitikai szempontból

A tanulmány azzal a céllal íródott, hogy holisztikus szemlélettel vizsgálja meg a magyar rendszerváltoztatás közép-európai hálózatait, trendjeit, struktúráit és folyamatait, melyeket a Magyar Népköztársaság 1989 és 1991 közötti világ-, illetve geopolitikai helyzetei kreáltak, azaz, azokat a tényezőket, amelyekhez a magyar diplomáciának az biztonságpolitikát szem előtt tartva akkor igazodnia kellett. Mindezek mellett az értekezés igyekszik fogalmilag körülbástyázni azokat a demokratikus értékrendeket, amelyek által körülhatárolhatóvá válnak a korszak politikai értékrendje s annak kérdéskörei.

Kulcsszavak: biztonságpolitika, Közép-Európa, rendszerváltoztatás